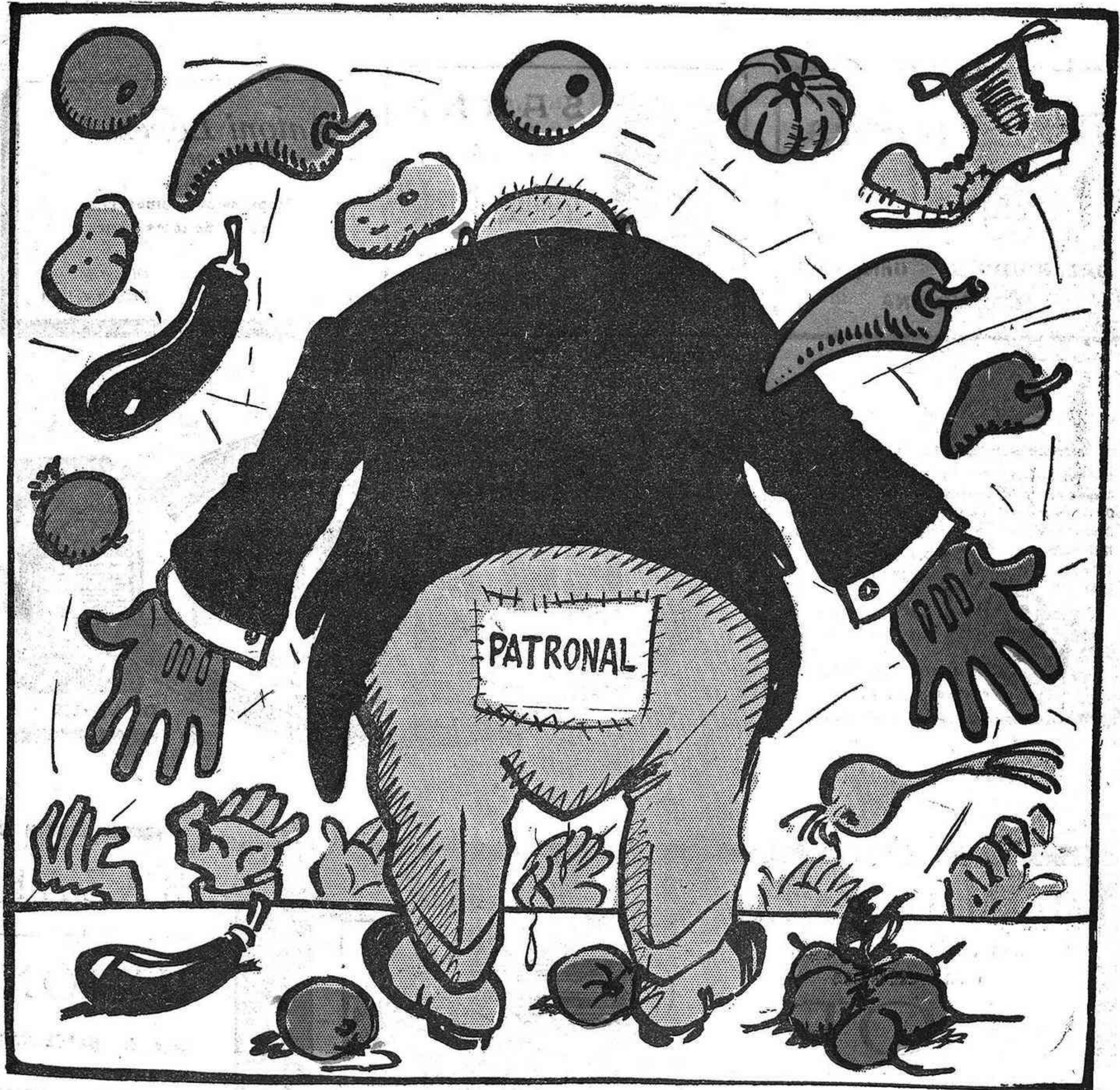

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII :: Número 2171

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 15 d'Octubre de 1920

EN PLENO ÉXITO

— «Aquí da fin el sainete...»
(Demà en comencem un altre.)

La llet condensada (sense desnatar)

La més pura

MARCA

La més saludable

VICTORIA

procedent de les masies del Montseny (Barcelona), és absolutament pura, la més rica, la més saludable i nutritiva perquè conté tota la crema i perquè és elaborada solament amb llet de vaca suïça i sucre blanc de canya.

DE VENDA EN COLMADOS I ULTRAMARINS

Despatx central: Princesa, 15-Barcelona

Antes de perdre-la

Després d'haver-la pres

Soler i Torra germans

BANQUERS

Compra venda de valors - Ordres de Borsa - Canvi de moneda - Giros sobre l'estranger - Comptes corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

Bloks Notes

a **DEU cèntims**

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

SARNA

CURA RÁPIDA

Sarnicida Parade!!

Frasco 4 pesetas

Asalto, 28, farmacia - Barcelona

Antoni López
Impressor

Impressions comercials
Treballs de totes menes

Olm, 8, interior
Telèfon 4115 A

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Oólicos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LABIOTTE HERMANOS Formina
Urotropina - Hexametileno tetramina Formina

Agto. gen.: S. NAVARRO

Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

PIDASE
folleto explicativo. Muestras a los señores médicos

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO & INTESTINOS

GASTROL
MIRET

PROBARLO ES CURARSE

NAVALIO MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205-BARCELONA

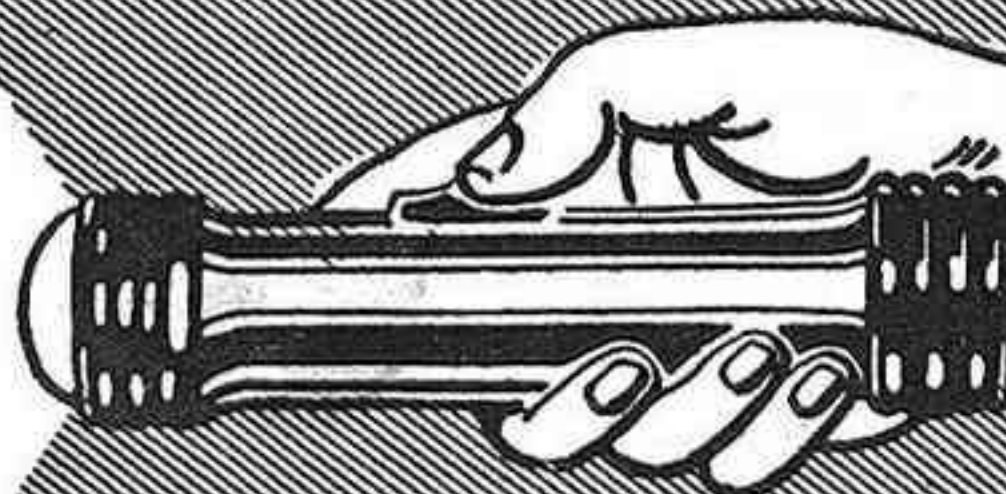
DE VENTA
EN TODAS PARTES

Al CAMP i a la CIUTAT

AMB UNA LAMPARA DE MÀ
I PILA ELÈCTRICA

LOT

TINDREU LLUM BLANCA I PERMANENT
A TOT ARREU

BAZAR

— DE LA —

UNIÓN

Unió, 3. — BARCELONA

ÚTILS PER A ESCRITORI

:: TINTES SUPERIORS ::

De venda a Barcelona: OLIVE S. en C., Pelayo, 56 E. SCHILLING, Fernando, 23 Almacenes EL SIGLO JUAN ROCA, Princesa, 10

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

AHIR - AVUI

Ha estat prohibida pel Govern francès l'expedició catalana a Perpinyà.

A uns quatre anys, a començaments de 1916, L'ESQUELLA publicava un gravat que era una màquina on anaven En Rusiñol, En Pere Corominas, En Pere Rahola, En Guimerà, En López, camí de Perpinyà. Eren els temps romàntics dels francòfils i de França. Eren els dies en que

França se'ns apareixia com una Joana d'Arc de tots els pobles, ressucitant *La Marsellesa* per a abatre les senyeres sagnants dels emperadors. Uns li donaven la sang, altres el seu pensament, i tots la voluntat. Semblaven tornats els dies romàntics, parlant de llegionaris, d'espies, de batalles i de la llibertat dels pobles, i no'ns mancaven més que els fracs blaus i el pantaló de color.

Aleshores la pobre França necessitava de tots els cors dispersos que l'estimaven, i quan no tenia els Estats al seu costat cercava als ciutadans per a que li diguessin que ells, els imperials, no passarien, i que ella, la terra violada, ho era tot, la bruixeria de la llatinitat, el gladi de la civilització, l'escut del Dret, l'amaçona de la llibertat. I nosaltres ho diguerem a Perpinyà cent vegades. L'Apeles Mestres llegí el seu famós: No passareu!; En Rusiñol digué que ell, aquí a L'ESQUELLA tenia la seva trinxera; els Peres, En Rahola i En Corominas, llençaren la seva eloqüència belicosa; En Guimerà llegí versos contra Guillem, i les dues Catalunyes s'abraçaren, enviant cap al front un mateix crit de: victòria per a la França!

*
**

Aleshores l'Estat espanyol era neutralista germanòfil; Espanya era germanòfila, però Catalunya, no. El cònsul d'Espanya, no demanà prohibicions, amb més talent que l'ambaixador actual, i va assistir a totes les festes com interventor del govern. Era un home alt, calvo, amb barba i un gran abric de pells, que semblava un Pere

Rahola castellà. Cada vegada que escoltava visques a França i a Catalunya ell, solemne, s'aixecava amb un crit de: visca Espanya!; quan en actes oficials se posaven les banderes franceses i catalanes, ell demanava se col·loqués l'espanyola; quan els expedicionaris visitaren la ciutat, ell els portà al Círcol Espanyol; quan se tocava *La Marsellesa*, ell ordenava que toquessin també *La Marcha Real*. Fou un cònsul perfecte. Era l'Estat espanyol i ho feia valdre, però cap prohibició, cap limitació a l'amor que a França portaven els catalans. La França de la guerra era protocolar; però encara estimava als homes per damunt dels Estats, encara creia més amb la llibertat que amb un emprèstit, i amb un poble que amb una diplomàcia...

*
**

Ara, quatre anys després, Catalunya tornava a Perpinyà, per a oferir-li els seus llibres, per a representar-li els seus drames, per a cridar, encara, supervivència dels entusiasmes pretèrits, visca la França! Però el govern Millerand ja no vol expedicions francòfiles, i atenent les indicacions del govern espanyol, ens tanca la frontera. De llibres ja'n té prous, de comèdies li'n sobren, de mals de cap no'n vol, i malgrat els 10,000 llegionaris, que tornaran a sortir, malgrat tant missatge i tanta bandera, malgrat l'amor de Catalunya a França, ens rebutja. Ni bolxevics, ni catalanistes. Ni Lenin ni Puig i Cadafalch. La França no està per cançons, sinó per la tranquil·litat, els bons aliments, i els veïnatges tranquils. Es una bona burgesa.

En *Picardol* farà, segurament, la mateixa màquina de 1916, conduint altra volta an En Rusiñol, an En Guimerà, a l'Iglesias i als Peres eloqüents, però ja no hi haurà via lliure i embanderada, sinó un menestral adipós, M. Millerand, que deturarà la màquina. En *Picardol* haurà d'inscriure en el gravat una dedicatòria als vells francòfils, admiradors de la França conservadora, que ha acabat per tenir la mateixa por per la Mancomunitat que pel soviè.—PARADOX

MUNICIPALESCA

Virtut que no és d'envejar

Coincidint amb la campanya de premsa i d'opinió en pro del abaratiment dels articles de primera necessitat—els queviures, especialment—decidiren els regidors que formen la majoria consistorial, obsequiar amb un àpet al senyor Jordà.

Per a respondre a les protestes de la gent, sigué tota una pensada. Sense comptar que precisa una dossi im-

mensa de bona voluntat per a comprendre aquest homenatge, extemporani i immotivat, per mica que ens aturem a examinar la gestació alcaldesca del senyor Jordá.

Demostrant servir un xic més de seny que els seus turiferaris, cuidà l'interessat de posar les coses en el lloc degut. Obligat a remerciar l'obsequi, encertà el senyor Jordá a fer-se justícia a si mateix. Pensi's del seu pas per l'alcaldia lo que's pensi, sigui la que sigui la distància que políticament d'ell ens separi, cal reconèixer an el senyor Jordá la virtut de la discreció, cada dia més escassa.

En el precís moment en que les lloances menaçaven ofegar-lo, quan començaven a carregar-se els insensers, sapigué el senyor Jordá sintetitzar meravellosament el sentir de l'opinió imparcial, astorada al tenir coneixement del banquet.

—Que he fet, pobre de mi, que mereixi l'honor que aneu a dispensar-me?—preguntà als companys. La meua major cura—afegí—ha sigut el procurar que no s'adonés la ciutat de l'absència del senyor Martínez Domingo. Creieu això digne de premi?

Les paraules encertadíssimes del senyor Jordá, tingueren en les que digué el segon, un bell coronament.

Per a esvaïr tota mena de dubtes en aquest punt, declarà l'alcalde en propietat, que en efecte, d'haver restat ell a Barcelona, hauria fet des de l'alcaldia lo mateix exactament que feu el senyor Jordá.

Afirmació que vé a corroborar lo que ja sabíem; lo que de temps venim sostenint.

O sigui que no hi ha entre el senyor Martínez Domingo, colrat pel sol de totes les lluites polítiques i el senyor Jordá, arribat a ella de fresc, diferència essencial.

Si parlant de l'alcalde accidental troben que això és un mèrit, direm que bon profit li faci.

JUST

S. M. el rosegó

Mireu-se el rosegó, d'aspra molla endurida, mansoi sota el trepig del pa just encetat, terrejant entre molles, amb més d'una ferida nocturna i alevosa del ganivet oscat.

Es fill del nen: un dia d'escudella nodrida, li clavà queixalada, amb suc groc embescat; el deixà al calaixó la liesta mà atrevida, just els ulls de la mare, havien decantat.

Quan d'un trasbals intern la ciutat és commosa, i als peus de cada forn una gran rècua imposa la vergonya, el sarcasme d'un trist repartiment, el rosegó adquireix tanta sobirania que'l pobre com el ric perden antipatia; i ell s'ubriaga d'aigua, i es fa tou i clement.

A. COSTA I SENDRA

El bon governador

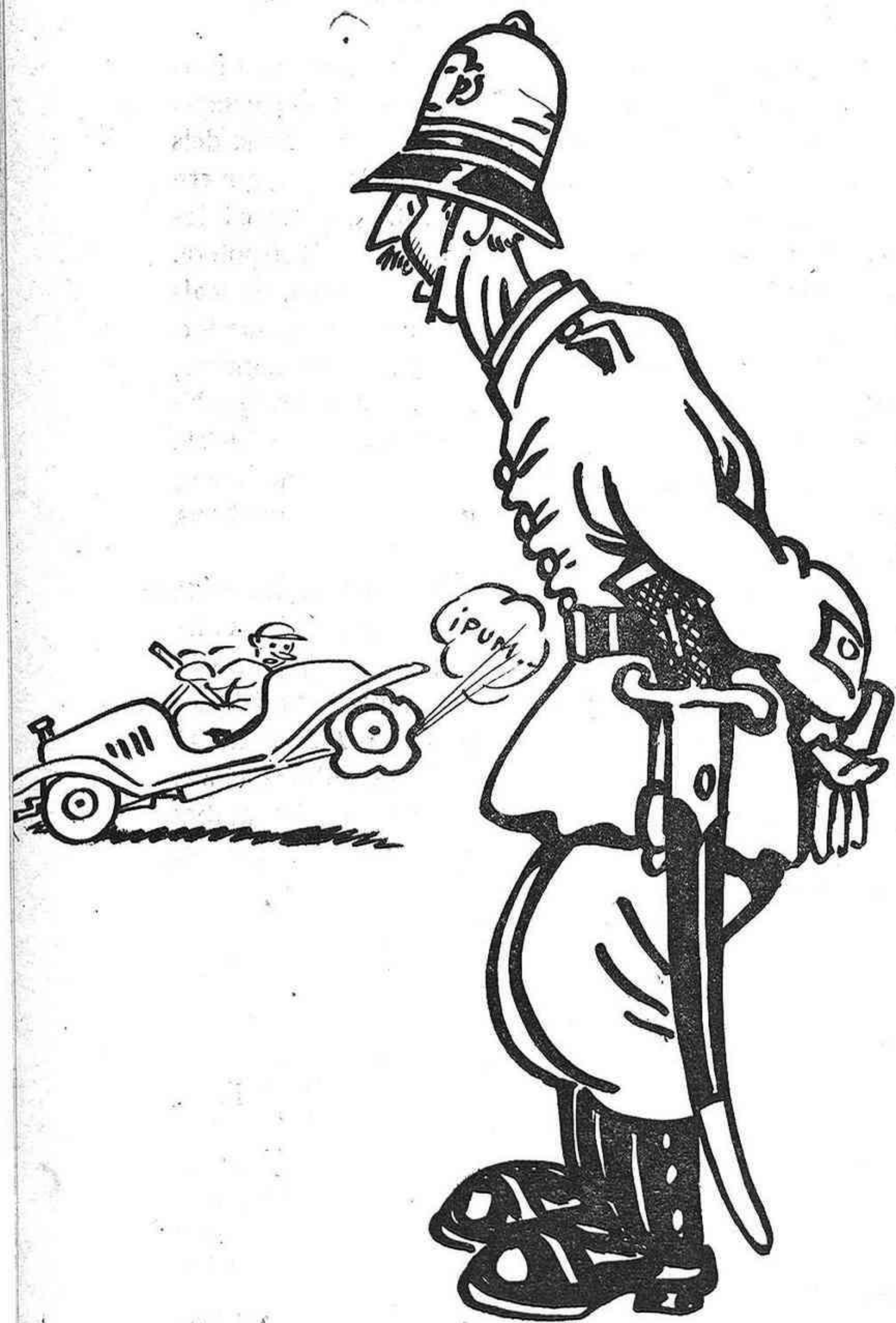
Passarà sense pena ni glòria per la ínsula barcelonina aquest don Carles Felip Bas i Vasallo. Ni recollirà odis, ni estimacions; no deixarà amics, ni adversaris; no obtindrà ni agraiments, ni malesvolences. Res, un bon senyor..

Quan Barcelona sentia l'engúnia de la proximitat de altres jornades dramàtiques, nosaltres pensàrem amb el senyor governador. Quan Barcelona, s'alliberà de l'engúnia i fou per a ella, el darrer diumenge, com un diumenge de Pasqua, tornàrem a pensar amb el governador. Cap patró, cap obrer, cap barceloní neutral tingué alegria semblant a la de don Carles August Bas i Vasallo.

Perquè no vivia, perquè tot eren senyals de malestrugança, perquè arreu veia espectres, perquè era un altre senzill burgès trasbalsat pels aconteixements. Demanava als seus íntims per l'estat de Barcelona i sobre tot per l'estat dels obrers. I un dia, el de més engúnia, al bon senyor Carles Frederic Bas i Vasallo se li escapà el dir:

—Yo creo que a mi no me harán nada, porque como yo tampoco les hago nada...

—I a mi.. plim!

DE LA VAGA DELS FORNERS

-No li diré més; jo he tingut de menjar arròs sec amb melindros.
-Jo mongetes tendres amb croissant.

Epígrama

En essent les set entrà a la biblioteca de l'Ateneu un criat portant *La Publicidad* de la nit, costum que perdura d'ençà del boicot dels venedors a la premsa nostra. La adquirim, la llegim, la llegeixen tots.

Diuen que *La Publicidad* és l'orgue d'En Tayá, i per mediació d'En Ventosa, advocat de la casa, de la «Lliga Regionalista». Error. *La Publicidad* és l'orgue d'En Josep M.ª Junoy, d'En Junoy cadet, que ha conseguit se parli més d'ell que d'En Junoy-ainé. Els calígrames literaris porten a la fama tan rectament com els calígrames polítics.

La Publicidad d'aquella nit, naturalment, no parlava més que d'En Josep M.ª Junoy, dels llibres que preparava, dels *one-steeps* que ballava, dels *cock-tails* que prenia. Un dels nostres escriptors, del qual no volem donar la més petita senya perquè immediatament seria reconegut, i no volem trencar la seva inspiració epigràmica, deixa el diari, agafa la ploma i ens dóna a llegir una «cuartilla», que deia:

Oh «Publi» de la nit! *Ta varietat és poca.*
Cap inquietud ens causa tenir-te entre les mans.
Sabem, sense llegir-la, que ens tornarà a la boca
el *cock-tail* que En Junoy ha pres la nit abans.

Esbarjos de savis: *Aliquando ridit Homerus.*

Poti-poti

Fa mesos, gaire bé pot dir-se anys, que no sentim a parlar d'altre cosa que de la *necessitat de donar la batalla*.

No sé quina mena de vespa ens ha picat i ens ha enverinat la sang, que ens tornem cada dia més valents i més promptes a anar a pinyes amb el pròxim.

Talment com si el batallar no sigués una feina de cada dia i com si no estiguéssim enfrescats amb mil facècies de les que no sé com en sortirem.

La batalla famosa de Lleida, comparada amb la guerra civil en que estem enfrescats, és una baralla de xicots.

Tot es trastoca i es corromp. Els lligams socials se afluixen, desapareixent poc a poc les categories que separaven als homes.

No hi ha respecte, ni principis, ni consideració, ni res. Tots fem lo que volem, sense pensar amb el dret del veí.

Fins el precepte diví que diu: «*Guanyàs el pa amb la suor del teu front*», porta camí d'ésser incomplet.

Per què escarrassar-nos i traspuar sang i aigua, si depèn de la voluntat o del humor dels fornors, el que un cop afanyat poguem menjar-lo?

Comptat i debatut potser trobarem que és millor no

amoinar-nos a desgrat de totes les màximes de l'Evangeli.

Hi ha una cançó popular que resa:

*Quan el pare no té pa
la canalla, la canalla,
quan el pare no té pa,
la canalla fa ballà.*

Ballar és sempre més divertit que el fer cua.

I més econòmic.

I més plaent.

De ballar no ens fan pagar res.

Ni hi ha perill de que ens estafin al pesar.

Per això deia que fet i tet era pitjor capficar-se. Que lo millor, sense cap mena de dubte, és deixar córrer la bola.

Imitar a En Xenius—poso per exemple de savi tranquil—que a l'hora mateix en que passa el món per les tribulacions que sabem, quan no tenim la seguretat de poder menjar demà ens diu *seguir amb interès apassionat la quasi polèmica entorn de la conversió i el baptisme de Littré.*

Que els semblen el tema i el moment?

L'interès d'En Xenius per a restablir els fets en aquest punt concret de la vida del metge filòsof, té parió amb el títol:

¿Que pasa en Limpias?—que acabem de llegir.

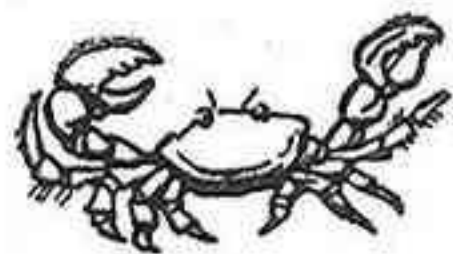
Per mi que hi passi lo que vulgui a Limpias.

Primer, perquè no n'haig de fer res.

Després perquè tinc prou feina a esbrinar lo que passa a Barcelona.

Hi ha algú que ho sàpiga?

X. X. X.

Llegint els cartells dels teatres barcelonins

La Diabla: La Patronal.

Figuritas de cera: Els ministres del gabinet d'En Dato.

Lluvia de hijos: La de terroristes que Barcelona escampa per terres d'Espanya.

El «As»: En Pi i Sunyer.

La perfecta casada: La U. G. T.

Un drama en las alturas: Els polítics madrilenys barallant-se pel decret de dissolució.

¿Que amigas tienes, Benita! (Barcelona): Terroristes, acaparadors, vagues, mala administració, autoritats ineptes, etc.

La loca de la casa: Catalunya!

La toma de la Bastilla: L'Exposició d'Indústries Elèctriques, en representació de Barcelona, pren possessió del castell de Montjuic.

Cobardias: Deixar-nos robar pels acaparadors.

La guardia amarilla: El sometent... del centre de la ciutat, el nou.

El pais de las hadas: La llet a dugues pessetes; els llonguets a ral; la carn a quatre pessetes; els ous a duro...

¡Chofer, al Palace!... En Lerroux (baixet, perquè no'l senti ningú).

¡Maletas! ¡Maletas! Es lo que crida constantment el poble espanyol a tots els seus polítics... però sense gosar de tirarlos-hi els coixins pel cap.

La senyora dels matons: La «Star».

JOAN BARCELONA

Mal de moltes

No sé què tinc!

I

La pubilleta de la masia tan alegroia com era abans ara ni canta, ni riu, ni balla i fuig del corro dels tertulians.

Al preguntar-li la seva mare la causa estranya del seu dolor que d'aital mena la té entristida, fa per contesta i amb veu de plor:

TORNADA

—Ai mare, la meva mare!
Jo no sé què sento al pit!
Una pena fonda, fonda
m'atormenta dia i nit.

II

Perquè's distrega de ses cabòries varen portar-la cap a ciutat; emprò als pocs dies, més entristida, a la masia ja'n ha tornat.

Metges de fama l'han visitada: ningú endevina quin mal pateix, i al preguntar-li què és que l'apena amb veu plorosa diu el mateix:

TORNADA

—Ai mare, la meva mare!
Jo no sé què sento al pit!
Una pena fonda, fonda
m'atormenta dia i nit.

III

Han passat mesos i per fi un dia al poble tenen un metge vell que al visitar-la fa una recepta en la que firma com bon consell:

«En lloc de drogues per a curar-la d'aquesta pena que sent al pit, cerqueu-li un jove ben sa i ben guapo vereu que prompte calma'l neguit.»

TORNADA

—Ai mare, la meva mare!
El metge vell ho ha encertat.
Del promés a la voreta
tots els mals ja m'han passat.

LLUIS MILLÀ

La barberia agònica

ABANS, el *Salón* del que us vaig a parlar, era com tots: la llengua corria junt amb la navaja, les discussions polítiques empaitaven les d'art (d'un art de pantorrilla, sabeu?), les tauròmaques a les de *sport*; i de la clientela d'aquell temps en sortí un *torero* i un polític, gran orador i conegut per *chantagista*. Però un jorn malastruc me eixí més negre que la nit mateixa per la barberia, i clients i oficials per respecte al dol de l'amo viduu, callaren mitja setmana, que se'ls degué fer tan llarga que quan volgueren tornar a xerrar ja no s'enrecordaren i si no se'n haguessin oblidat, l'ombra fosca del senyor Romeu els hauria fet seguir callant. I sols se sentiren els zas-zas mandrosos de les navages i el degotall d'una aixeta.

Dels quatre dependents d'aquell temps només n'hi queden dos i jo els hi he vist momificar la cara en una expressió apagada; si volen provar de somriure davant d'un passa-volant no passen de fer una ganyota. L'amo com una ombra va d'un cantó a l'altre i tot sovint se'l sent tossir. Els parroquians que hi queden són vells, fan cara d'escalfa-bancs públics assoleiats, i no obren la boca si no és per a demanar-se, de l'un a l'altre, *La Vanguardia*.

Un dia es va trencar un penjador i el lligaren amb un cordill, un altre dia es va trencar la pota d'una cadira i l'arreconaren a la paret; a un recó hi ha un paraigües oblidat i dels ànguls del cel ràs va caient guix i més guix.

En essent a mig dia veureu entrar al *Salón* els fills de l'amo que tornen d'estudi: magres, espigadets, les sabates blanques de pols i uns tapa-boques grisos al coll. Muts, cap-cots fan l'amistat al pare i s'endinzen en les tenebrositats del pis que put a oli barato.

Albalcó, darrera el gran lletrero amb lletres daurades, hi havien clavellines i enredaderes; ara hi queden els testos plens de papers i rosegons de pa.

Sols el *Titta Rufo*, un verdum vellet, encara canta; saben per què? Perquè, crudels, abans de morir la mestressa, el cegaren; car, si veiés el *Salón*, mai més el sentirien piular, pobret *Titta Rufo!*

L'HEREU PERXA

PAPERAM

EL CONVENIO DE LA LIGA DE LAS NACIONES. — Obra de propaganda política internacional, publicada a la República de Xile. S'inserten en ella el missatge del Govern xilè, discursos de ministres, senadors i diputats; el text oficial del Conveni i altres documents interessants.

ERNEST, per *Fermí Palau Casellas*. — Novel·leta de costums rurals. L'argument, sense ésser gens dramà-

tic, se fa plè d'interès. En el seu fons hi bateguen ideals nous i això fa el llibre simpàtic a tot esperit independent. Se tracta de un idili romàntic, però de un romanticisme modern fortament humà i sense prejudicis, desenrotllat amb bastanta traça dins d'un ambient cultural, quasi pedagògic que li dona molt caràcter i molta originalitat. Tan-de-bò poguessim alabar del mateix modo la forma literària que és un xic descuidada, cosa comprensible i perdonable si es té en compte que *Ernest* és la primera obra d'un autor encara jove.

CULTURA I TREBALL.—Revista portaveu de l'Institut de alumnes i ex alumnes de l'Escola Elemental del Treball i Anexes. Publica variats articles amb il·lustracions. Acaba de sortir a llum el número 3, corresponent a juny-juliol.

BOLETÍN QUINCENAL DE LA FERIA OFICIAL DE MUESTRAS. — Tenim a la vista el número 6, referent al prop passat setembre. Inserta diferents treballs de propaganda per al projectat certàmen.

L'IDEA.—S'ha publicat el primer número d'aqueixa revista d'Art i Literatura que, segons sembla, sortirà mensualment a nostra Barcelona. Són interessants tots els treballs que conté, tant els literaris com els artístics.

PARA LOS OBREROS, per *Joan Pérez*.—Un follet de propaganda redemptora-obrerista, molt valent, socialment parlant, i molt d'actualitat, donades les tendències comunistes en boga. L'autor és redactor de *El Motín*, i la literatura, naturalment, en el llibre és el de menys.

REVISTA INDUSTRIAL Y MINERA.—Havem rebut el darrer número corresponent al mes de setembre. Inserta interessants treballs sobre enginyeria, obres, subastes i concursos.

SEPT SCIÈNCIES

La senyora Oruga — Hem de confessar que és gran la Naturalesa!
El senyor Escarbat. — Ja ho crec!... Mira que donar nos paraigües gratis, precisament en el temps de les pluges'...

UN VELL REFRA IL·LUSTRAT

Els extrems se toquen

GLOSSARI

ELS COMUNISTES JA SON A VALLVIDRERA

De les moltes fonts que enjoien els boscos de Vallvidrera, la més pintoresca és la coneguda per Font de les Eures. No gaire lluny de l'estació de La Teula, es troba aquesta font, tan amagada, tan quieta, que si no vos diguessin on cau, no vos hi podrieu deixar caure.

Vora la font, que resta al mig d'una ombrívola fondalada, hi ha un pla alegroï poblat de alzines. Dessota aquestes alzines de que us parlo, fa anys que s'hi va ensajant el jamós comunisme.

Deixeu-me explicar i deixeu-me dir: Cada diumenge i cada dia de festa assenyalada es reuneixen dessota de aquelles alzines unes quantes famílies menestres, sempre les mateixes. De bon matí ja hi són, disposats a passar-hi tot el dia; i quan son dues festes enganxades, al bon temps, millor que millor: s'hi queden a dormir i tot. Allò és la veritable social; allò és la pràctica del autèntic comunisme, fent la vida en comú; olles i cassoles són de tots; allí s'hi porten hamaques i cadures d'estisora, i els homes fan el tutti tot esperant l'hora del dinar, i la quitxalla guarneix trapeçis a les branques dels arbres i el jovent balla al sò dels rossinyols i les velles fan mitja per a matar les hores. Allí tot és de tots: «que dona'm un gra d'all, que't donaré un pols de pebre», «que deixa'm un tupl, que't deixaré una tassa», aquells bons menestrals ja

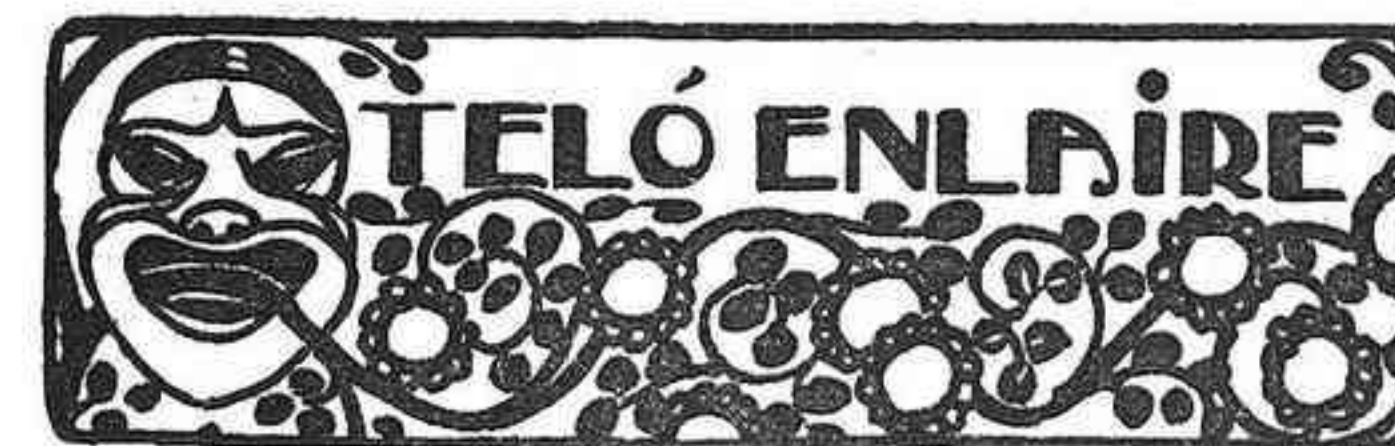
fa anys que venen ensajant amb *èxit, l'intercanvi de queviures i sobre tot el repartiment de terres, que és la mare dels ous del règim comunista. I dins d'aquest règim els joves s'hi han casat, i han tingut fills, que'ls han batejat a l'aixeta de la Font, i es faran vells i es moriran. I no els enterraran allí mateix, sota les alzines, perquè el propietari del bosc, que no és comunista, no ho permetria.

Però no'n tenen pas ganes, per ara, de morir-se els comuneros de la repartidora de la Font de les Eures. Cada diumenge, cada festa hi van amb més afició, tant alegres transcorren per ells els dies en plena Naturalesa. Una naturalesa que s'han fet seva per la costum; unes terres que ja s'han apropiat a còpia de arrossos i costellades; que ja ningú els hi quita ni ningú els en treu.

Un dia que's van llevar una mica tart i arribaren a la font a mig dematí, varen trobar-se amb que unes colles més matineres que ells els hi havien près el lloc. Fills meus, i quin trastorn!... Tristos, escorreguts, com moixonets als quals haguessin près el niu, ells i les olles hagueren de cercar redós cap a un altre indret de muntanya. El diumenge següent hi anaren a punta de dia i ben armats—armats més que mai de forquilles, culleres i ganivets—i al arribar-hi, s'enfilaren dalt d'una alzina i posarem una bandera roja. Una bandera roja que volia dir: «Això és del comú, i el comú som nosaltres...»

La bandera no era sinó un refajo vermell de la més trempada de les dones de la colla.

XARAU

ROMEA

Molt afortunat ha estat aquesta vegada En Josep M.ª Folch i Torres. La *Ventafocs* és de lo milloret que ha escrit per a la quitxalla. Una faula conegudíssima li ha servit per a compondre set quadres plens de frescor i bastant enginyosos. No tots ells resulten igualment interessants, però arreu hi domina la nota còmica encertadament barrejada amb tocs de un sentimentalisme corprenedor.

L'interpretació regular, i la presentació molt fluixa.

—Per a un dia d'aquests s'anuncia l'estrena de *Mercedet*, comèdia inspirada en una obra de Balzac, arranament d'En Pous i Pagès.

TÍVOLI

Una bona campanya està fent aquest teatre, que és avui el rei de l'opereta.

Després del gran succés de *La Dogaresa*, ha vingut la victòria completa de *Las alegres chicas de Berlin*, obra riallera i divertida que té una música agradabilíssima i que l'Empresa ha procurat presentar esplèndidament.

L'execució, no cal dir-ho, bona.

—S'està preparant l'estrena de *La Maja de los lunares*, sarçuela, lletra i música de autors de la terra. Sembla que serà un aconeteixement.

PRINCIPAL PALACE

Havem vist ja la segona versió de la revista *¡Chófer... al Palace!*

La felicitació que enviarem per endavant al pare de la criatura, En Fernando Bayés, ens veiem obligats a ratificar-la. L'espectacle resulta una cosa maravillosa, despampanant. Els quadres nous «¡¡¡Opium!!!» i «*Quo vadis?*» són dos joies artístiques, dignes del aplaudiment més entusiasta. Tant per l'esplèndida presentació, com per l'execució acurada, intaxable, mereixen aqueixos dos quadres que tot Barcelona vagi a veure'ls. Els trajos, sobre tot, són d'una riquesa i un bon gust com mai s'havia vist en obres d'aqueix gènere. El decorat té també els seus atractius: és vistós, molt propi i molt ric de llum i de color. En conjunt, un espectacle de revista originalíssim que sorpren i captiva l'atenció de tota mena de espectadors, sense cansar un sol instant. El títol «¡¡¡Opium!!!» arriba fins a emocionar i a produir esgarrifances, quan els insignes ballarins, Mado Minty i Sacha Goudine executen la dança de l'ubriaguesa, una dança terrible i genial, en la qual els afortunats artistes hi estan estupendament bé.

Dit això ja no caldria res més per a fer la propaganda sincera d'aqueixa segona versió de *¡Chófer... al Palace!* Però s'ha de confessar que tot el demés, tant els números nous com els vells, valen la pena de veure's: els uns per lo fastuosos i rics; els altres per la comicitat alegre que encloïen; entre aquests últims mereixen especial menció els quadres *Calde-tes-sur-mer*, un xistosíssim sàinet ple de gràcia i d'enginy, i *Un drama entre bastidores*, espatotxada divertidíssima que fa riure molt pels seus efectes còmics incontrovertibles. Tant en l'una obra com en l'altra, l'actor Galcerán hi està senzillament admirable; els altres... pobrets!... val més tirar-hi un vel.

En resum, un espectacle meravellós, esplèndidament presentat que no desmereix en res davant del bon record de l'excelent primera versió de l'afortunada revista.

I vaja... que totes les persones de gust aniran al Principal-Palace a passar l'estona. Sobre tot els vells verts de la «Defensa»... Perquè mireu que n'hi han, de dotzenes i dotzenes de cares boniques, cossos esculturals i pantorilles ben tornejades!...

GOYA

Amb un ple a vessar debutà la companyia Simón-Raso, que resulta d'excelent conjunt. Debutaren amb *El Centenario* que obtingué una bona interpretació, essent aplaudides totes les figures de relleu.

Dimecres s'estrenà un sàinet, *El viejecito de la Paloma* del que encara no en sabem res; i per a avui està anunciada la primera de *La tragedia de la viña o El que no come, la diña*.

Seran objecte d'una nota crítica la setmana entrant.

MUSIQUERIES

Abans d'ahir, dimecres, degué tenir lloc el primer dels concerts amb que inaugura les seves tasques la «Orquestra Pau Casals». No tenim temps per a parlar-ne i a fe que'n sap greu.

L'«Orquestra Pau Casals» anuncia la primera serie de concerts que's celebraran els dies 13, 20 i 27 d'octubre, i 3, 10 i 17 de novembre, podent-se avançar que l'abonament és molt nombrós. Això no té res d'estrany, sapiguts els notabilíssims elements amb que la nova institució musical compta, més de 80 experts professors, i tenint en compte el repertori escullidíssim i variat que s'executarà.

Augurem un grandios èxit a aqueixa primera tanda de concerts.

Els musicòfils barcelonins estan d'enhorabona.

Màximes terapèutiques

TROBADES A LA REBOTIGA D'UN
APOTECARI VELL

Si'l ventrell tens dolorit
no dubtis a pendre *Coca* (1).
i prompte't veuràs gurit.

Les noies escrofuloses
usant el *Xarop de rave*
prest se posen ufanoses.

Qui té'l cor desballestat,
que la *Didalera* (2) cerqui
si vol refer-se aviat.

Als talls oberts apliqueu
la *Llengua de llepassera* (3)
qu'és cosa que no té preu.

A la dona que perilla,
de tenir atacs d'hisèric,
li convé pendre *Vainilla* (4).

Tant si us plau com si no us plau
és bo el *Llombrigo de Venus* (5),
per curà'l mal de Sant Pau.

Moces grogues i opilades
només amb l'*Herba gatera* (6)
tornen roges i animades.

Hi ha un purgant molt usual
que uns en diuen «*Palma Cristi*»
i altres *Figuera infernal* (7).

Remei és probat i bó,
l'aigua de *Llevors de pussa* (8)
contra tota inflamació.

Disposant de *Belladona* (9),
hom pot calmar-se molts mals
passant una dolça estona.

Fins pels coreics descreguts,
la *Fava de Sant Ignaci* (10),
té sobiranes virtuts.

Contra els budells adormits
valgueu-se dels *Pixallits* (11);
i per la febre que mata
useu sens por *Peus de rata* (12).

NOMS BOTANICS.—(1) Erithoxylon cocca, Lamk.—(2) Digitalis purpurea, L.—(3) Cynoglossum officinale, L.—(4) Epidendrum vanilla, L.—(5) Cotyledon umbilicus, L.—(6) Nepeta cataria, L.—(7) Ricinus communis, L.—(8) Plantago psyllium, L.—(9) Atropa belladonna, L.—(10) Strychnos Ignatia, L.—(11) Leontodon taraxacum, L.—(12) Potentilla reptans, L.

Per la troballa i còpia
FOLLET

UN BON MIR I ALTRES PINTURES
L'APOTECARI DE CARDEDEU

Amb bastant de retràs, com els trens espanyols quan venen d'una mica lluny, han començat les exposicions d'art, essent la primera sala en obrir-se la Parés, on poden veure's moltes pintures d'En Renòm, i una només, d'En Mir i Trinchet, consistent en un formós paisatge.

I val a dir-ho; davant d'aquesta tela lluminosa i plena d'ambient, jo em sento joiós de veure an En Mir pel bon camí. Es una formosa pintura que uneix a l'encís natural del paisatge ben observat i compost l'atractiu de la figura tractada a consciència per un artista modern de cos enter.

Un amic meu que veia la delectança amb que assaboria el paisatge d'En Mir, se m'apropà per a dir-me:

—T'agrada, no?

—Ja ho crec! Fins si tingués an En Mir aquí, li faria una abraçada.

—Per què?

—Per la seva evolució.

—Quina evolució?...

—La que senyala aquesta tela.

El meu amic deixà escapar una riallada que feu girar a quants es trobaven a la sala.

—Sempre seràs Pau, tu!...—va fer.

Vareig quedar-me de pedra en dir això:

—Què vols dir? —li preguntí desconcertat.

—Que aquesta tela ja té anys; que perteneix a la època en la qual En Mir prometia tant, i que no és ell qui l'exposa, sinó qui va comprar-la... Ho entén?

—Així — vareig barbotejar, aquest *Mir* no és un *Mir*, eh?

—Vaia si ho es! Es un *Mir* i Trinchet com una casal
No sapient què replicar al meu amic, vareig anar

L'apotecari brut

voltant la sala, examinant les pintures d'En Renòm, un artista probablement jove, que no adquirirà gaire *renòm* per cert si no hi posa els cinc sentits en el cultiu dels colors; ni lluirà gaire mentre es deixi posar al costat de les seves obres d'aprenent, teles com la d'En Mir.

Això no vol dir que el novell pintor no tingui qualitats apreciables, particularment *empenta*, cosa necessària per anar lluny, particularment cultivant el paisatge.

A mi em plauen més que els quadres a l'oli d'En Renòm, els seus petits estudis, dels quals se'n poden triar mitja dotzeneta força apreciables. Les pintures grans em semblen dures i retallades i mancades de personalitat.

*
**

No puc tancar aquesta xerrameca, sense pagar un tribut d'admiració a un apotecari artista, En Balbey de Cardedeu, digne successor del famós apotecari d'Olot, perquè tot s'ho queda per ell.

En Balbey fa unguent de pols d'àmfores romanes, cataplasmes de barniç copal, pasta d'argila de gerres d'alcova i de Manisses; píldores de ferro... del segle XIII, i altres potingues, que denúncien la afició que té a l'arqueologia i a l'art.

La seva apotecaria vé a ésser com una mena de museu, on se confonen les arts de curar i les decoratives.

Darrerament, com ha adquirit una obra, la del gran Fortuny, l'apotecari de Cardedeu pensa fer-ne un reconstituent per als pintors neurastènics.

Li auguro un gran èxit.

C. ARBÓ

Tinc un unguent qu'és font d'inspiració,
ara que als Jocs Florals s'hi paga entrada;
i una mina d'argent hi han trobada,
a *pela* o dues *peles* el silló.

Potser direu que jo no tinc raó
al divulgar aital etzegallada;
la culpa no és amb mí, qui l'ha inventada
és qui'm dóna pretext per'quest pregó.

Així jo no faig més que seguï el rastre,
com les envasties ressegueix el sastre
que no bada davant d'un bon client.

Oh, jovenets, a qui la *Mussa* pica,
oh, casinets, que desitgeu musica,
en prestar-vos l'ajud soc amatent.

FERESTEC

Entre dos amics:

—Per què no et cases, Ramon?

—Perquè imposito masses condicions.

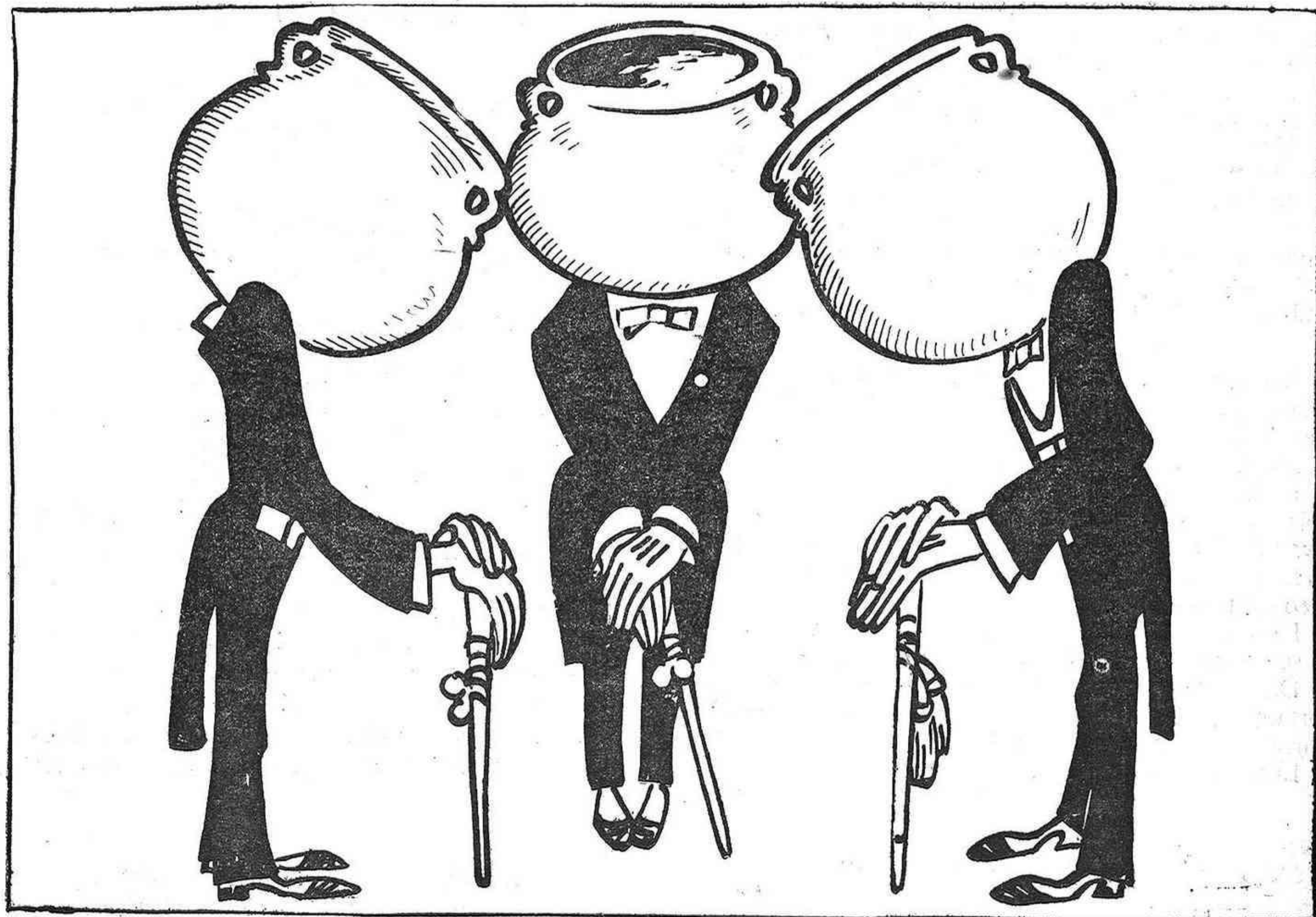
—Quines condicions imposes?

—Vui que la meva futura sigui guapa, rica i estúpida. Si no és rica i guapa no la vui. I si no fos estúpida no'm voldria ella a mi.

PETICIÓ DE MA

—Es tenedor de llibres, i ara segons tarifes de la comissió mixta guanyarà trentacinc duros.
—No farem res; si fós carregador del moll, *allessorens* sí, li donaria la filla desseguida.

—Quedem...

—Quedem en que «no hay otros papa arreglar custiones.»

ESQUELLOTS

El número de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, corresponent al dia 29 d'aquest mes, serà extraordinari, de doble tamany i doble preu, i anirà tot ell dedicat a la Festa dels Morts.

Els aixerits col·laboradors que ens vulguin afavorir amb algun treball inèdit sobre temes còmics-funeraris, poden enviar els originals lo més aviat possible.

Ha estat a Barcelona durant uns quants dies el cèlebre jardiner francès M. Forestier.

Quin desencant haurà tingut, pobre senyori

A ben segur que al arribar s'haurà trobat amb més espines que flors.

La lleona «Sultana», de la col·lecció zoològica del Parc, ha tornat a posar al món dos lleonets.

Però corren veus de que ella, la lleona, no està bé de llet i no se'ls podrà criar.

Per què no els porten a la «Patronal»?

Potser allí trobarien alguna *dida* voluntària...

Llegeixo en la secció d'Anuncis del meu diari:

«Ha llegado un vagón de burros...»

I un hom pensa:

Qui se'n encarregarà?

La Comissió de Cultura?

La senyora Montessori?

L'Institut d'Estudis Catalans?

Però, ca, pobrets!... Ja veureu com se quedaran burros per tota la vida.

L'avi «Brusi» dona, ara, unes quantes pàgines de informació gràfica.

I en la primera plana del primer número, d'aqueixos il·lustrats, publicava—naturalment!—els retrats de la família reial: l'august matrimoni, els sis plançons i l'àvia donya Cristina.

Però al dessota, deia: «En óvalo, Su Majestad la Reina madre...» I efectivament... no hi havia tal *óvalo* sinó que el retrat anava dintre d'una circumferència.

Que no ho saben a cà'l Brusi que *óvalo* vol dir forma d'ou? Doncs mirin que des de la fundació del diari (1792) tenien temps d'haver-ho estudiat.

Solucionada o engiponada la vaga de carreters, que amb tants trastorns ens havia menaçat la vida barcelonesa ha tornat al seu curs normal.

Ei, normal!... Si per normal se considera tenir la vida al

TOS la curen les Pastillas Helenianas.
1'25 pessetes caixa.

PANALLONS els cura Tópico Gil Kens.
1'25 pessetes frasc.

ASMA la curen les Gotas Helenianas
4 pessetes frasc

encant i ésser robat per tota mena de venedors gens escrupulosos.

Ara com ara toquen a tres atemptats per dia i, respecte a vagues, dilluns que vé ja en parlarem.

«—¡Si estamos en el mejor de los mundos!» —diu En Dato. I potser té raó, perquè tenim una pota al altre món, que diuen que s'hi està molt bé.

Quan tot just els vaquers ens acabaven de tustar l'esquena amb l'augment considerable en el preu de la llet, surten ara els carnicers amb un altre augment en el preu de les carns destinades als pobres; les carns barates de xai i moltó.

I amb les carns veurem pujar el carbó.

I l'electricitat.

Sort que ja coneixem el sistema ara: Demanarem més jornal.

I si no n'hi ha prou amb demanar-lo amb bones paraules, l'exigirem per força.

En Cambó i En Ventosa han marxat cap a Madrid. Se diu que van a arreglar la qüestió social amb En Dato. Ens ho podem creure?

Voleu dir que no van a arreglar la qüestió de les eleccions?

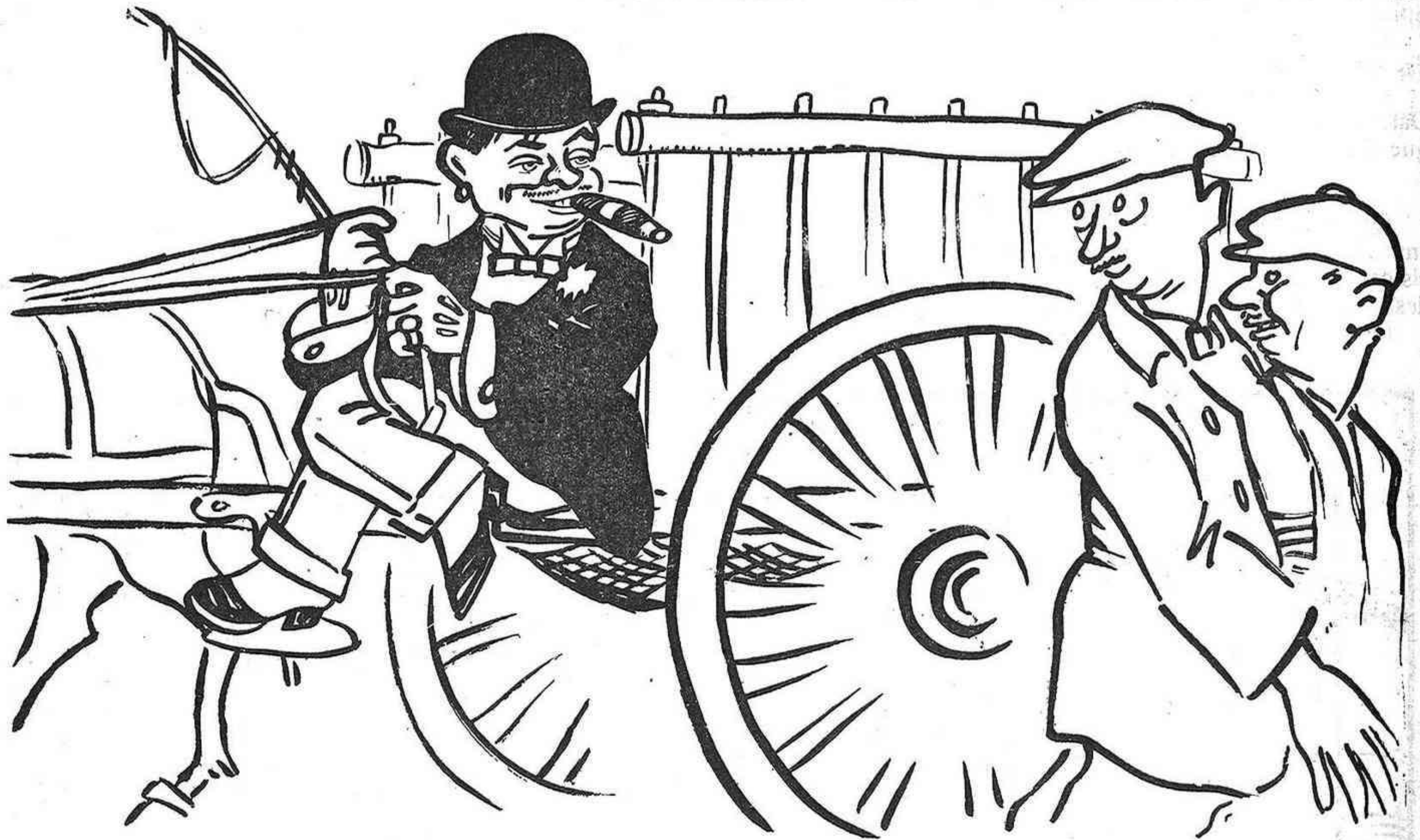
Es que, per a ells, aqueixa dels tupins electorals és la veritable i capitalíssima qüestió social.

LA NOIA MACA AL PARC ZOOLOGIC

—Ella.—Renoi, quina pell!

—L'ós (galant).—Lo mateix te dic, ¡prenda!

—Jo, esquiol?... No sé amb què m'ho heu conegut.

Notes de Casa:

Del Grop Excursionista i Esportiu «Andí» havem rebut una atenta comunicació anunciant-nos la fundació oficial de l'Entitat dedicada especialment a l'excursionisme i a tots aquells esports que preferentment de les muntanyes dimanin. Per molts anys!

Se'ns diu que els regidors que's cuiden d'això del ram de les subsistències estan estudiant la manera de que aviat se abaixi el preu dels ous i del bacallà.

Vaja! ja era hora!

Tan-de-bo i gràcies a Déu, que ara podrem menjar bacallà amb ous!

Reunits els periodistes, han acordat declarar la guerra al general dels policies senyor Arlegui.

Sembla que aquest va contestar amb paraules lletgíssimes, d'aquelles que fan enrogir la levita d'un urbano, a una determinada pregunta d'un chico de la Premsa.

Ja ho veuen, senyors de la Lliga del Bon Mot.

No és precisament entre la gent dels barris baixos on s'han de cercar els mal parlats.

Però, és clar, com que els carreters feien vaga, un o altre havia de fer d'esquiol renegaire.

Lleo Nard: Lo que ens envia no fa per casa. R. Vidal: Rebut, i gràcies; entra en cartera, esperant una ocasió.—Cabré i Oliva: Es massa deixatat, per l'escassetat d'assumpte que enclou.—Joan Barcelona: Probablement n'aprofitarem alguns.—Ramis Camaló: Són poqueta cosa.—M. G. C.: Rebut i merci.—L'Hereu Perxa: Potser sí, però no se'n refii massa.—Un tortosí. Mirarem d'aprofitar-ne una.—Martí P. Bachs: Molt bé d'intenció, però poc gràfic i mancat d'interès en comparació a la llargària del treball.—Andresito: Quelcom s'aprofitarà.—Anells: Ho sentim molt, però els dibuixos que envia no ens tenen utilitat.—Un català: S'ha dit ja molt, això.—Boira: No està mal, no. Es publicarà un dia o altre. Lo que sí li estimariem que s'abstingués de posar-hi dedicatòries.—A. C.: Magret, magret... però veurem!—Tinet: Potser vagi a *La Campana*.—P. M.: No va mal, entra en cartera.—Ramis Camaló: Si no ha anat ja, és que no anirà.—F. Marull: Passa a *La Campana*.—Josep Cardona: Els versets que'ns envia no'ns convenen.

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

TELÉFON NÚM 3332 A.

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2, tarda i a les 9 1/2 nit

Ultims dies de l'eminentíssima i tan aclamada

SALUD RUIZ

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TELEFONO 4115

La setmana que vé es posarà a la venda el llibre

Catalans il·lustres

EDICIÓ IMPRESA SOBRE MAGNÍFIC PAPER ESTUCAT, FABRICAT EXPRESSAMENT

Un volum

Preu: 5 pessetes

A. ROVIRA I VIRGILI

Gramàtica elemental

de la

Llengua Catalana

Pessetes 3

Novíssima

Ortografia Catalana

Pessetes 2

DICCIONARI

CATALÀ - CASTELLÀ

&

CASTELLÀ - CATALÀ

Pessetes 12

Lletres Catalanes

VERS I PROSA

SELECCIÓ DE TREBALLS D'AUTORS ANTICS I MODERNS PER

A. Rovira i Virgili

Un volum en tela

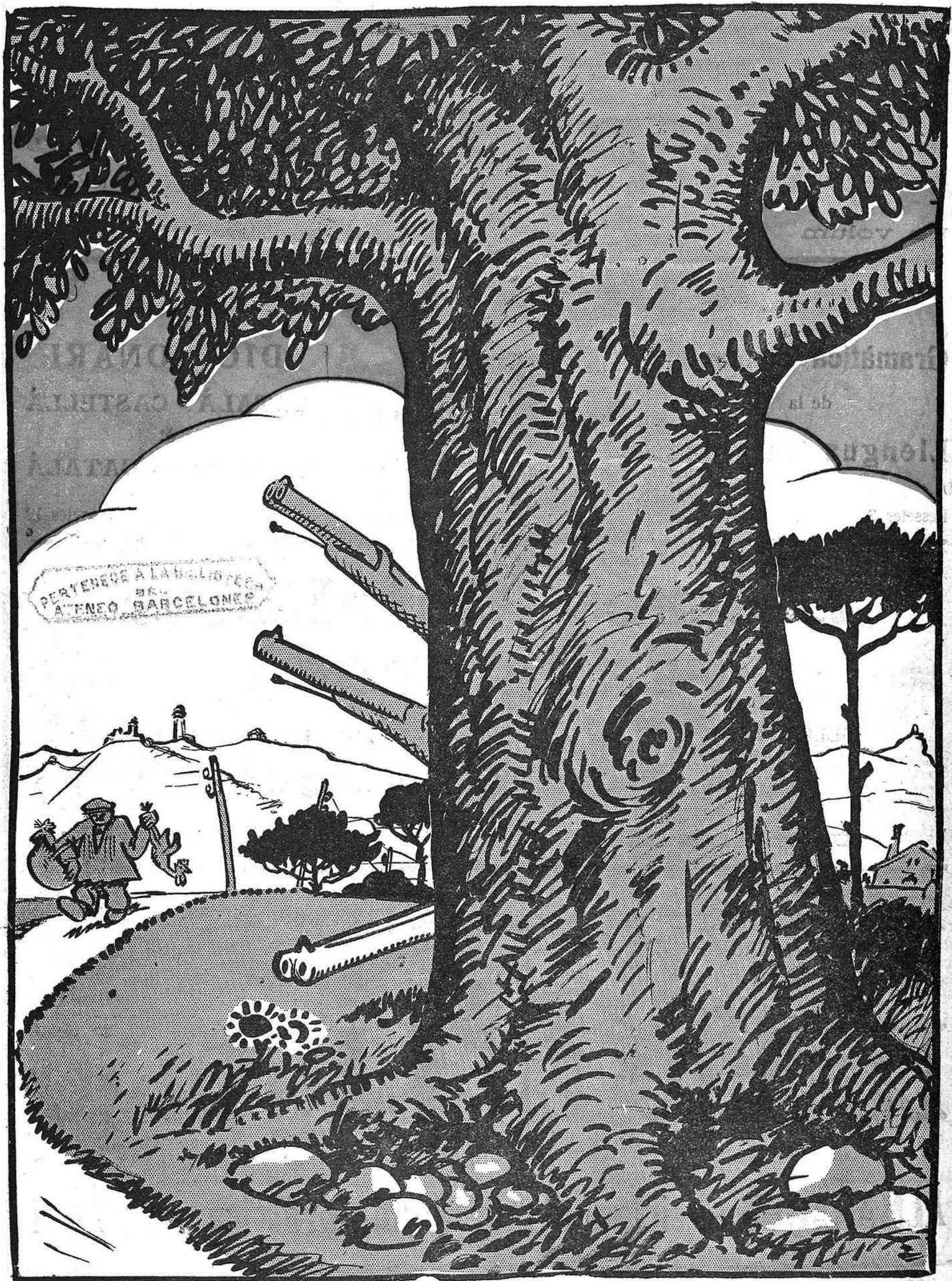
Preu: 3 pessetes

Muy pronto aparecerá

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE enciclopedia de la vida práctica para 1921

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, además un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixas.

UN NOU ENTRETENIMENT DEPORTIU

La caça de la gallina.